

1. Bilješka o piscu

Ivan (Dživo) Gundulić, rođen je u Dubrovniku 1589., u staroj i uglednoj plemićkoj obitelji. U krugu porodice, u kojoj je uvijek bilo učenih ljudi i visokih dostojanstvenika Republike, Gundulić je već u ranoj mladosti mogao upoznati svijetle i tamne strane državnice koja je slobodu između moćnih susjeda morala uvijek skupo plaćati. Školovao se u dubrovačkoj humanističkoj školi, gdje su mu učitelji bili Toskanac Camilo Camilli, poznavatelj Tassove epopeje, i učenik Petar Palikuća. Obavljao je više državnih dužnosti: bio je dva puta knez u Konavlima, sudac, senator i član Malog vijeća. Nije postao knez Dubrovačke republike, jer je umro godinu prije, nego što je formalno to mogao postati (bilo je nužno imati 50 godina). Pokopan je u franjevačkoj crkvi u Dubrovniku.

Gundulić je svoju književnu djelatnost započeo s ljubavnom lirikom, ali je istodobno prerađivao talijanske mitološke drame. Ljubavne su mu pjesme izgubljene, a od deset drama sačuvale su se četiri i to ne u potpunosti: *Arijadna*, *Prozerpina ugrabljenaa*, *Dijana i Armida*. U to se doba sve više, talijanska pastoralna drama, okrećeglazbi, tako da u tekstu ne treba tražiti neke dublje životne probleme. Za doživljaj više se ne mjeri samo tekst, već i glazba, balet i raskošna inscenacija.

Kasnije, nakon te prve mladenačke faze, Gundulić je preveo sedam psalama i tiskao ih u Rimu 1621. pod naslovom *Pjesni pokorne kralja Davida*. Tu je prepjevao sedam pokorničkih psalma kralja Davida.

Godinu dana kasnije objavljuje u Veneciji religioznu poemu *Suze sina razmetnoga*, u kojoj je na književnoumjetnički način progovorio o problemu ljudskog grijeha i Božjeg opraštanja. Iako je građa uzeta iz jedne parabole u Svetom pismu, iz religiozne priče o izgubljenom sinu, po obliku, izrazu i pouci sadrži Gundulićev samostalan barokni izričaj.

U Gundulićevoj poemi sadržana je poruka Dubrovačkoj mladosti, da tko troši i baca osobna i porodična dobra, oslabljuje Republiku, a time ugrožava i slobodu.

Zatim dolazi Dubravka, pastirska igra prikazana prvi put 1628 u Dubrovniku.

Na pisanje Gundulićeve najznačajnijeg djela Osman, potakli su značajni povijesni događaji - turski poraz kod Hoćima u Poljskoj 1621., pobuna u Carigradu i nasilna smrt sultana Osmana.

2. Bilješka o djelu

Dubravka je pastirska igra prikazana po prvi put u Dubrovniku 1628.g. U njoj Gundulić veliča slobodu, dobra i mir u Dubrovniku kao upozorenje onima koji bi željeli mjenjati vlast.

Mitološko-pastoralni sadržaj Gundulićeve drame ima alegorijsko značenje. Mjesto radnje Dubrava označava sam grad Dubrovnik, Dubravka je simbol dubrovačke slobode i vlasti, Miljenko simbol dubrovačkog plemstva, a Grdan simbolizira obogaćeni sloj dubrovačkih građana koji se žele domoći dubrovačke vlasti ženidbom s plemkinjama.

Gundulić je smjestio događaje u pradávná vremena i tako ih distancirao od svagdašnjice. Sva je lica smjestio u divnu šumsku idilu, svježoj prirodi. Sve je vedrom,

svečanom raspoloženju i puno svijetlih boja kao simbol čistoće i ljubavi.

Starac Ljubdrag, kao živa savjest Dubrave, kori, prijeti, savjetuje. On je nosilac Gundulićevih filozofija, pogleda na državu društvo i slobodu. Jer državi i slobodi ne prijete samo neprijatelji iz vana nego i njezini građani ako ne poštuju zakone Republike. On je protivnik tzv. nesličnih ženidba, i zato slijedi ono što je u njegovom gradu bio zakon: da pripadnici plemićke klase ne mogu sklapati brakove s pripadnicima pučana.

3. Sadržaj

Pastir Radmio poziva jutarnju zvijezdu Danicu da što prije svane dan. Naime svake se godine na taj dan proslavlja sloboda i po pradavnom običaju najljepša se vila za najljepšeg pastira udaje.

Zatim se pastiru pridružuje ribar sa primorja koje je pod vlasti mlečana. Ne može se prestati diviti njihovoj slobodi i uspoređivati Dubravu sa njegovim krajem:

" Toliko je vladanja silno u nas, da se ti,

žena, djeca, imanje ne možeš tvoji rijeti.

U mjesti je ovemu slobode čestit dar:

svak sebi i svemu svomu je gospodar.

Razlog, pravda i mjera svemu je zlato u nas,

prodava na nj vjera, život se, duša i čast;

duša i čast ovuda ne ide za platom,

ni mjere u suda pritežu pod zlatom. " (59 str.)

Stari Divjak, oženjen za Jeljenku, želi da njega izaberu i da dobi Dubravku. On je mislio na vjenčanje otići kaosvirač, no tu mu namjeru kvari Gorštak koji se želi na zabavi dobro najesti. Oni odluče da tko bolje odsvira, taj će otići na zabavu. Pobjeđuje Gorštak, ali Divjak odlučuje ipak otići na zabavu preodjeven u vilu.

Želeći spriječiti Divjaka, Jeljenka odlučuje otići na zabavu preodjevena u pastira.

Javlja se u djelu i mladi Zagorko koji želi naći sebi vilu, dok se njegova majka Stonja ne slaže s njim.

Kad se pojavio Divjak na zabavi obučen u vilu, prepoznaju ga pastiri i počinju se zabavljati na njegov račun. Iz te situacije Divjaka spašava Jeljenka. Kad je on obećao

da više neće juriti za vilama, Jeljenka skida pastirsku odjeću i oni se pomiruju.

Svi su mislili da će sudci za najljepšu djevojku odabrati Dubravku, a za najljepšeg pastira Miljenka, jer su oni od djetinstva obećani. Miljenko nije želio poslušati Pelinku i Dubravku zadiviti darom:

" MILJENKO

Opak je način svim koji me učiš ti;

ne daj bog s darovima k Dubravci hoditi;

scijenit vil gizdavu za ženu lakomu,

ja neću mudros tvu poslušat u tomu.

K srcima časnim nije trijebi s darom it,

ako uvijek prid njimi omraze neće dobit. " (84 srt.)

No desilo se do tada nešto neviđeno, sudci su odabrali za pastira bogatog ali ružnog Grdana.

" MILJENKO SAM

Najljepša se vila daje

najgrđemu u prilici!

Ke ufanje veće ostaje

nami, o verni ljubavnici?

Ljubav, vjera, služba, lipost

i običaji i zakoni, -

sve bi zaman: jaču kripost

grda u zlatu neman doni. " (96 str.)

No u taj čas se umješao Bog Lero:

" Bog razvedri Lero sliku

i, da vidi mladi i stari,

nje lijepu ljubavniku

u obraz jedan zrak udari.

Svak to uze za zlamenje

da vlas višnja to učini,

da Miljenko sadružen je

lijepoj Dubravci a ne ini.

Tim vaskolik puk se uzbuni

i zavapi u sve glase

da se volja božja ispuni,

dočim lijepu lijepa da se.

Iz ruka se tako ote

Grdanovjeh lijepa vila

i da komu cić lipote

nje pristoji ljepos mila. " (101 str.)

Tad nastaje pravo veselje i započinje se sa slavljem. Sve se završilo sretno. Gorštak se najeo, Divjak i Jeljenka su zajedno i Miljenko i Dubravka sretni slave:

" MILJENKO

Evo uza me moga dobra,

evo uza me moga blaga,

evo lijepa, evo draga

ku moj život služiti obra!

DUBRAVKA

O prislatko, o jedino

drago ufanje, željno meni!

o uresu moj ljuveni,

noći moje sunce istino! " (104 str.)

4. Lica

DUBRAVKA - najljepša među vilama, simbol dubrovačke slobode i

vlasti:

" Po zakonu dat se imaše

lijepa Dubravka i gizdava

sred Dubrave komu naše

u ljepoti je prava slava. " (94 str.)

MILJENKO - najljepši među pastirima, simbol dubrovačkog plemstva:

" Miljenko je imo mili

steć Dubravku cić lipote;

nu se ukloni zakon sili:

grd ju pastir zlatom ote. " (94 str.)

GRDAN - ružan i stari, ali bogat pastir

LJUBDRAG - star i mudar čovjek, kroz čija usta progovara
sa svojim mislima i svojom filozofijom

Gundulić

DIVJAK - stari satir koji je želio Dubravku, oženjen sa Jeljenkom

JELJENKA - Divjakova žena, sve je pokušavala kako bi vratila sebi

muža

5. Zaključak

Dubravka je najljepši primjer rodoljubne alegorije, osjeća se osjećaj prirode i pjesnikovu sreću što živi u slobodi. To je zapravo punim značenjem himna slobodi, jer Gundulić veliča slobodu Dubrovnika kao najveće dobro:

" O ljepa, o draga, o slatka slobodo,

dar u kom sva blaga višnji nam bog je do,

uzroče istini od naše sve slave,

uresu jedini od ove Dubrave,

sva srebra, sva zlata, svi ljudski životi

ne mogu biti plata tvoj čistoj lipoti. " (105 str.)